

Ýaşululara sylag-hormat etmek.

Allaha hamd, Pygamberimiz Muhammede salawat we salam bolsun.

Ynsanlar bilen gatnaşykda edep-ahlak örän möhüm we täsirli zat bolanlygy üçin, gözəl ahlak käbir ýurtlaryň Yslamy kabul etmegine sebäp bolandyr. Indaneziýa, Malaýziýa, Filippin ýaly ýurtlaryň, halklarynyň musulman bolmagyna sebäp bolan esasy zat dagwatçylar, fethler dälde. Ol ýerlere söwda üçin giden musulman täjirleriň ahlagy, dogruçylygydyr.

Dinimiz Yslam musulmanlara edeblerinde, ahlaklarynda we ynsanlar bilen gatnaşyklarynda iň gözəl görnüşde bolmagy berk ünedeýär.

Pygamberimiz Muhammet (sallallahu aleyhi we sellem) aýtdy:

أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا ، أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا

“**Iman edenleriň, imanlarynyň iň kämili, ahlagy iň gowy bolanydyr.**” (Tirmizi roawet tirmizi)

Pygamberimiz Muhammet (sallallahu aleyhi we sellem) aýtdy:

إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ

“**Men gowy ahlagy tamamlamak üçin ugradyldym.**”

(رواه البيهقي والبخاري Beýhaki, Bezzar)

Yslamyň öwreden gymmatly ahlaklarynyň biri hem özüňden ululara we hususanam ýaşululara sylag-hormat etmek, olaryň gadyr-gymmatyny bilmek, olaryň haklaryny berjäý etmekdir. Ululara sylag-hormat edip, olaryň gadyr-gymmatyny bilmek barada köp hadyslar habar berilendir.

Pygamberimiz Muhammet (sallallahu aleyhi we sellem) aýtdy:

لَيْسَ مِنْ أَهْلِ مَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرًا ، وَيُوقِرْ كَبِيرًا

“**Kiçilerimize rehim etmeýän we ulularymyza sylag-hormat etmeýän bizden däl.**” (Tirmizi roawet tirmizi)

Bu hadysda Pygamberimiz (sallallahu aleyhi we sellem) ululara sylag-hormatsyzlyk edýän we bu meselede sowuk-salalyk edýän kişilere berk duýduryş berip: **Bizden däl** diýip, ägä edendir. **Bizden däl**, diýmegi: Pygamberimiziň ýolunda däl, diýmekdir.

Pygamberimiz Muhammet (sallallahu aleyhi we sellem) aýtdy:

إِنَّ مِنْ إِجْلَالِ اللَّهِ إِكْرَامَ ذِي الشَّيْبَةِ الْمُسْلِمِ ، وَحَامِلِ الْقُرْآنِ غَيْرِ الْعَالِي فِيهِ وَالْجَافِي عَنْهُ ، وَإِكْرَامَ ذِي السُّلْطَانِ الْمَقْصُوطِ

“**Saýy agaran musulmana, Kuran (hafyzyna) we adyl hökümdara sylag-hormat etmek, Allaha sylag-tagzym etmekdendir.**”

(رواه أبو داود Ebu Dawud)

Buhari we Muslimde gelen hadysda, haçanda Pygamberimiziň (sallallahu aleyhi we sellem) ýanyna birnäçe sahaba gelip, içlerinde iň kişisi gürlämege başlanda, Pygamberimiz (sallallahu aleyhi we sellem) Oňa: “**كَبِّرْ كَبِّرْ**” manyсы: **Uly gürläsin**” diýýär.

Ibn Omar (radiAllahu anhu) aýtdy: Pygamberimiziň (sallallahu aleyhi we sellem) dişini miswaklap oturanyny gördüm.

Soňra (oturanlaryň) iň ýaşulusyna miswak berdi we Pygamberimiz:

إِنَّ جِبْرِيلَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَنِي أَنْ أَكَبِّرَ

“**Jibril maňa ululardan başlamagy (ýagny ilki bilen ululara hödür-kerem etmegi) buýurdy**” diýýär. (Ahmed roawet ahmed)

Hödür-kerem edilende ýaşululardan başlamalydyr. Söze başlanjak bolanda, sözi ilki bilen ýaşululara bermelidir. Olara ýüzlenemizde sylag aňladýan sözler bilen ýüzlenmelidir. Hemişe ýaşululara sylag-hormat, hyzmat etmelidir.

Olaryň önündäki borçlarymyzy berjäý etmekde, gowşaklyk görkezmeli däl. Olary ynýtjak, edepsiz söz we hereketlerden gaça durmalydyr.

Pygamberimiz Muhammet (sallallahu aleyhi we sellem) aýtdy:

مَا أَكْرَمَ شَابٌّ شَيْخًا لِسَبِّهِ إِلَّا قَبِضَ اللَّهُ لَهُ مِنْ بَكْرَتِهِ عِنْدَ سَبِّهِ

“**Ýaş kiçi ýaşula, ýaşululygy üçin sylag-hormat etse, Allah hem oňa ýaşy uly bolanda sylag-hormat etjegi nesip eder.**” (Tirmizi roawet tirmizi)

Yahya bin Said diýdi:

عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ ، قَالَ : " بَلَّغْنَا أَنَّهُ مِنْ أَهْلِ مَنْ هَذَا شَيْبَةٌ لَمْ يَمُتْ حَتَّى يَبْعَثَ اللَّهُ عَلَيْهِ مِنْ يُهَيِّئُ شَيْبَهُ إِذَا شَابَّ

“**Maňa habar berilişine görä: Kim ýaşula sylag-hormatsyzlyk etse, ony ynýtja, Allah Tagala oňa şol edenini, özüne eden birini ugratmazdan ol kişi ölmez.**”

Bu günki ýaşlar ertirki ýaşululardyr. Özüňden ululara sylag-hormat etseň, ýaş kiçilerden şonçalyk sylag-hormat görersiň.

Musulman kişiniň ýaşlygy gidende, saýy-sakgaly agaranda, bili bükülende we ahyrýede ýakynlaşanda, has hem bu dünýäň panylygyna, örän çalt geçýändigine gowy göz ýetirýär. We tagat-ybadaty, zikri köpeliýär.

Ibn Ebud Dünýä habar berýär:

رَوَى ابْنُ أَبِي الدُّنْيَا عَنْ الْأَصْمَعِيِّ قَالَ: دَخَلَ سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ الْمَسْجِدَ فَرَأَى شَيْخًا كَبِيرًا قَدَعَا بِهِ ، قَالَ: يَا شَيْخُ أَتُحِبُّ الْمَوْتَ؟ قَالَ: لَا ، قَالَ: بِمِ؟ قَالَ: ذَهَبَ الشَّبَابُ وَشَرُّهُ ، وَجَاءَ الْكِبَرُ وَخَيْرُهُ ، فَإِذَا فُتْتُ قُلْتُ: بِسْمِ اللَّهِ ، وَإِذَا قَدَعْتُ قُلْتُ: الْحَمْدُ لِلَّهِ ، فَأَنَا أُحِبُّ أَنْ يَبْقَى لِي هَذَا

Bir gün Süleýman bin Abdilmelik mesjide girýär we bir ýaşuluny görýär.

Soňra ýaşula seslenip: Ýaşuly ölümi gowy görýärmiň? diýýär.

Ýaşuly: Ýok.

Süleyman bin Abdilmelik: Näme üçin?

Ýaşuly: Ýaşlyk we ýaşlygyň şeri gitdi. Ýaşululyk we ýaşululygyň haýry geldi. Tursam Bismillä diýýärim. Otursam Alhamdulillah diýýärim. Men bu ýagdaýyň dowam etmegini isleýärim, diýýär.

Bir çarwa arap Pygamberimiziň (sallallahu aleyhi we sellem) ýanyna gelip: Ynsanlaryň haýyrlysy kim? diýip, soraýar.

Pygamberimiz (sallallahu aleyhi we sellem) Oňa:

خَيْرُ النَّاسِ مَنْ طَالَ عُمُرُهُ وَحَسُنَ عَمَلُهُ

“Ömrü uzyn we amaly salyh, gowy bolan kişidir” diýip, jogap berýär. (Tirmizi الترمذي رواه)

Pygamberimiz Muhammet (sallallahu aleyhi we sellem) aýtdy:

الْبِرَّكَةُ مَعَ أَكْبَرِكُمْ

“Bereket ulularyňyz bilendir.” (Ibn Hibba ابن حبان)

Allaha hamd, Pygamberimiz Muhammede salawat we salam bolsun.

www.ahlusunn.net